

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ХЛИБОВА ГАЛИНА ЄВГЕНІВНА

**КОНСТИТУЦІЙНІ ПРИНЦИПИ ПУБЛІЧНОСТІ ТА ГЛАСНОСТІ
ПРАВОСУДДЯ У ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ УКРАЇНИ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Однією з головних основ конституційного ладу є народовладдя. Але щоб народовладдя дійсно мало місце, необхідна широка інформованість громадян про діяльність всіх державних органів і органів місцевого самоврядування. Тому Конституція України встановлює: «Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір». У свою чергу реалізація цього конституційного права вимагає гласності та публічності, які є одними із найважливіших проявів демократичності держави, основою демократії, її фундаментом, бо тільки обізнаність про життя суспільства і держави надає громадянам можливість зі знанням справи брати участь в управлінні державою і тим самим здійснювати народовладдя. Гласність є важелем впливу на владу, дозволяє громадянам контролювати законодавчу, виконавчу і судову гілки влади, складати про них певну думку і відповідним чином впливати на формування владних органів і їх діяльність.

Конституційно-правове регулювання гласності та публічності правосуддя має в Україні тривалу історію, як і закріплення цих принципів в законах, що визначають специфіку того чи іншого виду судочинства. Чинне українське законодавство, безумовно, націлене на створення надійних гарантій реалізації цих найважливіших для здійснення судової влади конституційних принципів. В останні роки законодавець став приділяти пильну увагу не тільки забезпеченню гласності в ході судового розгляду, на самому судовому засіданні, а й іншим аспектам, зокрема, питанням опублікування судових актів, їх деперсоніфікації. В цілому слід підкреслити прогресивний характер змін вітчизняних законів і практики застосування норм про гласність та публічності правосуддя.

Дослідженню різних аспектів забезпечення реалізації принципів гласності та публічності у діяльності українських судів присвятили свої роботи такі вітчизняні науковці, як А. Коршук, О. Кошова, О. Менів, О. Овсяннікова, В. Олійник та інші. Більшість досліджень розкривають реалізацію принципів гласності та публічності в різних галузях – адміністративному, кримінальному, господарському праві. Однак, комплексні багатоаспектні дослідження конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України з позицій публічного управління в українській науковій думці практично відсутні. Саме це посилює актуальність теми дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є аналіз конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України.

Окреслена мета зумовлює необхідність вирішення наступних **завдань**:

- з’ясувати стан наукової розробки досліджуваної проблеми та визначити джерельну базу дослідження;
- розкрити поняття та сутність принципів публічності та гласності правосуддя;
- дослідити генезу принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України;
- проаналізувати нормативно-правове та організаційне забезпечення реалізації принципів гласності та публічності у діяльності українських судів;
- дослідити контроль громадськості за дотриманням публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України;
- визначити ключові проблеми та перспективи вдосконалення реалізації конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України.

Об`єктом дослідження є конституційні принципи у діяльності судів України.

Предметом дослідження є публічність та гласність як конституційні принципи організації та діяльності судової влади в Україні.

Методи дослідження. Відповідно до мети та завдань дослідження в роботі

використано сукупність методів наукового пізнання. Так, методи системного та структурного аналізу були використані при дослідженні поняття та сутності принципів публічності та гласності правосуддя. Історичний метод дав можливість дослідити генезу принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України. Системний підхід є методологічною основою всієї роботи й використовується для вирішення більшості завдань дослідження. Зокрема, з позицій системного підходу розглянуто нормативно-правове та організаційне забезпечення реалізації принципів гласності та публічності у діяльності українських судів. Для аналізу законодавчих актів та нормативних документів використовувався системно-аналітичний метод.

Слід зазначити, що в роботі широко використовується комплексний підхід до методології дослідження, коли методи, які застосовуються, доповнюють один одного, дозволяють розглядати досліджувані процеси і явища в їх єдності й різноманітності.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в даній роботі цілісно виконано комплексне дослідження конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України.

Наукова новизна магістерської роботи полягає у тому, що:

- уточнено поняття «принцип публічності судової влади», під яким варто розуміти відкритість і доступність інформації про діяльність судів в Україні, можливість громадянам України брати участь у судових засіданнях (як громадянам, так і представникам ЗМІ), демократичний порядок формування судової системи та суддівського корпусу; інформованість суспільства про механізм функціонування судової влади, про рішення, що ухвалюються судами, про призначення і особисті якості представників судової влади, а також надання гласності і відкрите обговорення всіх цих питань у рамках публічного дискурсу; взаємодія органів суду із засобами масової інформації тощо.

- уточнено поняття «принцип гласності судової влади» - відображення демократичної природи взаємодії органів судової влади та інститутів громадянського суспільства в Україні, засіб, за допомогою якого вибудовуються зворотні зв'язки між цими елементами; принцип, який передбачає відкриту процедуру взаємодії органів судової влади та інститутів громадянського суспільства в Україні при постійному інформуванні відповідних суб'єктів про зміст і спрямованість форм взаємодії, їх обговорення на стадії вироблення та прийняття.

- запропоновано необхідні кроки для вдосконалення реалізації конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України: суддям сприяти намірам представників громадськості бути присутніми під час судових засідань; проголошувати та оприлюднювати судові рішення, що мають обмеження, пов'язані із закритим режимом судового розгляду; налагодити взаємодію судів зі ЗМІ шляхом сповіщень про час та місце розгляду справа, допущення представників ЗМІ до участі у відкритих судових засіданнях, надання їм дозволу записувати та висвітлювати хід судових засідань, зокрема, з використанням телевізійних камер, новітніх технологій (сервісних соціальних мереж тощо), надання їм копій судових рішень у справах, рух яких ЗМІ відстежують; судам подавати відомості про свою діяльність без посередників шляхом онлайн-транслявання судових засідань, публікування прес-релізів, звітів про розгляд справи, ведення веб-сторінки суду, створення підрозділу суду, відповідального за інформування громадськості, співпраця з освітніми закладами.

Практичне значення одержаних результатів. Положення і висновки дослідження можуть бути використані: для подальшого науково-теоретичного дослідження використання інформаційних технологій в органах місцевої влади; у навчальному процесі при підготовці студентів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

Структура роботи зумовлена її метою та завданнями і складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (102 найменування). Загальний обсяг роботи становить 92 сторінки, з яких 81 – основний текст.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України» охарактеризовано стан наукової розробки та джерельну базу дослідження, розкрито поняття та сутність принципів публічності та гласності правосуддя, а також проаналізовано генезу принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України.

Підрозділ 1.1. «Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження» присвячений аналізу стану наукової розробки проблеми у вітчизняній та зарубіжній науці.

Аналіз стану наукової розробки досліджуваної проблеми показав, що в сучасній науці сутність та особливості конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України розкрито досить ґрунтовно. Однак, більшість досліджень розкривають реалізацію принципів гласності та публічності в різних галузях – адміністративному, кримінальному, господарському праві. Однак, об'єктивних, комплексних робіт щодо загальної концепції застосування принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України є досить небагато. Саме ці обставини визначили вибір теми магістерської роботи, об'єкта, предмета та мети дослідження.

Джерельна база дослідження охоплює значне коло джерел. Матеріали, використані при написанні роботи, умовно можуть бути поділені на кілька груп. Перша група джерел – міжнародні нормативно-правові акти (Загальна декларація прав людини, Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Рішення Європейського суду з прав людини та інші). До другої групи джерел відносяться акти національного законодавства (закони України, укази та розпорядження Президента України, постанови Кабінету міністрів України, інші законодавчі акти щодо забезпечення реалізації принципів гласності та публічності у діяльності українських судів). Третя група джерел представлена інформацією з офіційних сайтів організацій та інформаційними повідомлення офіційних сайтів органів державної влади та місцевого самоврядування України.

У підрозділі 1.2. «Поняття та сутність принципів публічності та гласності правосуддя» розкрито сутність ключових категорій дослідження.

З'ясовано, що принцип гласності і публічності діяльності органів судової влади є проявом демократизму відносин між суспільством та державою; відіграє провідну роль у забезпеченні їх незалежності, самостійності та неупередженості суду. Гласність і публічність діяльності органів судової влади не є тотожними явищами, проте тісно взаємопов'язані та доповнюють один одного. Серед низки принципів саме принцип гласності і публічності діяльності органів судової влади має особливе значення для формування правової культури суспільства, підвищення правосвідомості громадян, їх довіри до національної судової системи.

У підрозділі 1.3. «Генеза принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України» показано, що у різні часи принцип гласності пов'язували з різними обставинами: ототожнювали гласність з доступністю судових актів для ознайомлення всіма зацікавленими особами та публікою; доступом до судових дій особам, які не беруть участі у справі; розрізняли гласність для сторін і для публіки.

Зроблено висновок, що розчарування у спроможності звичайного механізму правосуддя адекватно гласність та публічність діяльності судів має давню історію. Незважаючи на довгий та нелегкий шлях становлення принципу гласності судової влади в Україні, на сьогодні цей процес є завершеним, бо цей принцип визнаний та закріплений як на конституційному рівні, так і у процесуальному законодавстві.

У другому розділі «Організаційно-правові засади забезпечення публічності та

гласності правосуддя у діяльності судів в Україні» проаналізовано нормативно-правове та організаційне забезпечення реалізації принципів гласності та публічності у діяльності українських судів.

У підрозділі 2.1. *«Нормативно-правове забезпечення реалізації принципів гласності та публічності у діяльності українських судів»* встановлено, що в основу ієрархії правового забезпечення принципу гласності і публічності діяльності органів судової влади покладено Конституцію України.

Відзначено, що Правове забезпечення гласності та публічності правосуддя є однією з найважливіших гарантій становлення будь-якого демократичного суспільства. Норми, що стосуються проблем гласності та публічності судової влади, містяться в багатьох міжнародних документах, ратифікованих Україною (Загальна декларація прав людини, Європейська Конвенція про захист прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та інші).

Чинна система законів України конкретизує та деталізує положення Конституції України і міжнародних актів, ратифікованих нашою державою. Закони, що прямо чи опосередковано забезпечують принцип гласності й публічності діяльності органів судової влади, поділяються на три групи:

1) інформаційне законодавство (закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про державну таємницю», «Про захист персональних даних», «Про Національну програму інформатизації», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про телебачення і радіомовлення» та ін.);

2) законодавство про судоустрій та статус суддів (закони України «Про судоустрій та статус суддів», «Про Конституційний Суд України», «Про доступ до судових рішень», «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» тощо);

3) процесуальне законодавство (Кримінальний процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України, Господарський процесуальний кодекс України).

У підрозділі 2.2. *«Організаційне забезпечення гласності та публічності судового процесу в Україні»* висвітлено особливості реалізації та обмеження дії принципів публічності та гласності в роботі судів України.

З'ясовано, що організаційне забезпечення гласності та публічності судового процесу в Україні найбільш повно здійснюється у відкритому судовому розгляді, який є основним елементом змісту гласності судового розгляду справ у суді, обов'язкове повідомлення про час і місце розгляду справи, їх повне фіксування судового розгляду судових справ технічними засобами підстави та через систему зв'язків з громадськістю (через ЗМІ, веб-сайти тощо).

У підрозділі 2.3. *«Контроль громадськості за дотриманням публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України»* з'ясовано, що На шляху розвитку України як відкритої держави громадський контроль є невід'ємною складовою створення дієвого механізму співпраці судової влади та громадськості, зокрема через налагодження між ними стабільних та ефективних зв'язків. В умовах інформатизації сучасного українського суспільства основним суб'єктом, що є комунікативним каналом у взаємодії судової влади та громадськості є засоби масової інформації.

Зроблено висновок, що ефективною формою взаємодії громадськості і судової влади у господарському судочинстві України є громадський контроль. Адже функціонування громадського контролю у демократичному суспільстві розглядається як цілеспрямований та дієвий вплив соціальних суб'єктів на поведінку агентів соціальної взаємодії. Громадський контроль судової влади, за своєю суттю, – це громадське оцінювання виконання судами своїх повноважень, визначення ефективності їх функціонування.

Будучи однією із опосередкованих форм контролю та найбільш значимих комунікативних каналів саме діяльність ЗМІ відіграє важливу роль у здійсненні

громадського контролю за діяльністю органів судової влади. Поінформованість громадян щодо діяльності судової влади через ЗМІ та бажання судових органів надавати таку інформацію у повному обсязі сприятиме підвищенню авторитету судової гілки влади у суспільстві, налагодженню взаємовідносин між громадянином та судом.

У третьому розділі «Ключові проблеми та перспективи вдосконалення реалізації конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України» розкрито ключові проблеми та перспективи вдосконалення реалізації конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України.

У підрозділі 3.1. «Проблеми реалізації конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України» встановлено, що сьогодні є низка проблем на шляху реалізації конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України: проблеми у спілкуванні між журналістами та судьями, недосконалі механізми видання «роздруківки» аудіозапису судового засідання, яка робиться людиною, а не технічними пристроями.

Судова влада не в повній мірі використовує наявні сьогодні технічні можливості поширення інформації про свою діяльність. Зокрема, суди створюють сайти, однак їх наповнення не завжди є вичерпним. Також відсутність чітко закріпленого законодавством порядку взаємодії органів судової влади і ЗМІ слугує причиною й для виникнення конфліктних ситуацій при визначенні в кожному конкретному випадку можливості проведення фото- і відеозйомки, знайомства з винесеними рішеннями, отримання коментаря від судді, який розглядав справу.

У підрозділі 3.2. «Шляхи удосконалення забезпечення дотриманням публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України» доведено, що трансформація судової діяльності у публічну площину відповідає стандартам, виробленим прихильниками концепції інформаційного суспільства.

Сьогодні для удосконалення забезпечення дотриманням публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України варто судам всіляко сприяти намірам представників громадськості бути присутніми під час судових засідань. Також слід проголошувати та оприлюднювати судові рішення, що мають обмеження, пов'язані із закритим режимом судового розгляду.

В сучасних умовах інформатизації суспільства, судам варто особливу увагу звернути на роботу із ЗМІ. Зокрема, сповіщати їх про час та місце розгляду справа, допускати представників ЗМІ до участі у відкритих судових засіданнях, надавати їм дозвіл записувати та висвітлювати хід судових засідань, зокрема, з використанням телевізійних камер, новітніх технологій (сервісних соціальних мереж тощо), надавати їм копії судових рішень у справах, рух яких ЗМІ відстежують.

Суди мають подавати відомості про свою діяльність без посередників шляхом онлайн-транслявання судових засідань, публікування прес-релізів, звітів про розгляд справи, ведення веб-сторінки суду, створення підрозділу суду, відповідального за інформування громадськості, співпраця з освітніми закладами.

Розвиток електронного правосуддя та забезпечення принципу гласності і відкритості діяльності органів судової влади мають взаємодоповнюючий характер: з одного боку, гласність і відкритість у сфері електронного середовища діяльності суду стають важливими чинниками прогресивного реформування суду й додатково впливають на реалізацію інтеграційної функції Української держави у європейському напрямі. Також сьогодні слід продовжувати та поширювати позитивні практики співпраці судів та громадських організацій для проведення спільних прес-заходів, просвітницьких та освітніх заходів як для самих працівників судів так і зовнішніх цільових аудиторій.

ВИСНОВКИ

У **висновках** узагальнено головні результати магістерського дослідження.

На підставі здійсненого дослідження сформульовано такі основні висновки і рекомендації.

1. Аналіз стану наукової розробки досліджуваної проблеми показав, що в сучасній науці сутність та особливості конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України розкрито досить ґрунтовно. Більшість досліджень розкривають реалізацію принципів гласності та публічності в різних галузях – адміністративному, кримінальному, господарському праві. Однак, комплексні багатоаспектні дослідження конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України з позицій публічного управління в українській науковій думці практично відсутні. Джерельна база дослідження представлена міжнародними нормативно-правовими актами, які ратифікувала Україна, та актами національного законодавства.

2. Встановлено, що принцип гласності є відображенням демократичної природи взаємодії органів судової влади та інститутів громадянського суспільства в Україні, засобом, за допомогою якого вибудовуються зворотні зв'язки між цими елементами. Зазначений принцип передбачає відкриту процедуру взаємодії органів судової влади та інститутів громадянського суспільства в Україні при постійному інформуванні відповідних суб'єктів про зміст і спрямованість форм взаємодії, їх обговорення на стадії вироблення та прийняття.

Принцип публічності означає відкритість і доступність інформації про діяльність судів в Україні, можливість громадянам України брати участь у судових засіданнях (як громадянам, так і представникам ЗМІ), демократичний порядок формування судової системи та суддівського корпусу; інформованість суспільства про механізм функціонування судової влади, про рішення, що ухвалюються судами, про призначення і особисті якості представників судової влади, а також надання гласності і відкрите обговорення всіх цих питань у рамках публічного дискурсу; взаємодія органів суду із засобами масової інформації тощо.

3. З'ясовано, що становлення конституційних принципів публічності та гласності правосуддя в діяльності судової влади України пройшло декілька етапів: період Київської Русі, коли публічність судового процесу використовувалася лише з метою залякування для недопущення вчинення підневільним населенням протиправних дій; період територіальної роздробленості українських земель (друга половина XIII ст. – 1721 р.), коли гласність судочинства проявлялася лише в усності судового процесу з обов'язковим письмовим веденням протоколу засідання та видачею копій судового рішення сторонам у справі; період демократизації суспільства (1721–1864 рр.), коли мали місце повна відсутність публічності процесу і стався перехід до відміни кріпосного права та створення умов для впровадження демократичної судової реформи; період реформ (1864–1917 рр.), коли у судових процесах починають утворюватися елементи публічності; період революцій (1917–1922 рр.), коли на конституційному рівні було закріплено принцип відкритості судового розгляду; період перебування у складі СРСР (1922–1990 рр.), коли гласність судочинства було закріплено на конституційному та кодифікованому рівнях законодавства, а права та свободи проголошено найвищими цінностями держави, однак на практиці фактично не діяв механізм адміністративного судочинства; період незалежності України (1991 р. й до сьогодні), коли принципи публічності та гласності закріплено у Конституції та законах України.

4. Правове забезпечення гласності та публічності правосуддя є однією з найважливіших гарантій становлення будь-якого демократичного суспільства. Норми, що стосуються закріплення гласності та публічності судової влади як основи функціонування держави, містяться в багатьох міжнародних документах, ратифікованих Україною (Загальна декларація прав людини, Європейська Конвенція про захист прав людини і

основоположних свобод та ін..).

Закони України, що прямо чи опосередковано забезпечують принцип гласності й публічності діяльності органів судової влади, поділяються на три групи: 1) інформаційне законодавство (закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про Національну програму інформатизації» від 1998 р., «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 1992 р., «Про телебачення і радіомовлення» від 1993 р. та ін.). 2) законодавство про судоустрій та статус суддів (закони України «Про судоустрій та статус суддів», «Про Конституційний Суд України», «Про Вищий антикорупційний суд», «Про доступ до судових рішень» тощо); 3) процесуальне законодавство (Кримінальний процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України, Господарський процесуальний кодекс України).

З'ясовано, що організаційне забезпечення гласності та публічності судового процесу в Україні передбачає відкритий судовий розгляд справ у суді, який є основним елементом змісту гласності судового розгляду справ, обов'язкове повідомлення про час і місце розгляду справи, їх повне фіксування судового розгляду судових справ технічними засобами підстави та через систему зв'язків з громадськістю (через ЗМІ, веб-сайти тощо). Найпопулярнішим серед українських судів є організація прес-сніданків. Це демонструє успішність проведення різних освітніх програм для комунікаційних команд суду, де про такі заходи надавалась детальна інформація або відбувалися наочні демонстрації для спонукання продовжувати подібну практику. Окрім цього традиційно відбуваються брифінги та прес-конференції. Також проводяться екскурсії для журналістів у суді, «день із суддею», круглі столи із запрошенням ЗМІ тощо.

5. Будучи однією із опосередкованих форм контролю та найбільш значимих комунікативних каналів, саме діяльність ЗМІ відіграє важливу роль у здійсненні громадського контролю за діяльністю органів судової влади. Поінформованість громадян щодо діяльності судової влади через ЗМІ та бажання судових органів надавати таку інформацію у повному обсязі сприятиме підвищенню авторитету судової гілки влади у суспільстві, налагодженню взаємовідносин між громадянином та судом. Ефективність взаємодії суду та ЗМІ можливе завдяки створенню організаційної системи зв'язків. Зокрема, з однієї сторони, створення в судах прес-служб з висококваліфікованими прес-секретарями, з іншої сторони, – приділити увагу проблемам журналістики.

6. Серед ключових проблем реалізації принципів публічності та гласності у діяльності судів в Україні виокремлюють: відсутність чітко закріпленого законодавством порядку взаємодії органів судової влади і ЗМІ слугує причиною й для виникнення конфліктних ситуацій при визначенні в кожному конкретному випадку можливості проведення фото- і відеозйомки, знайомства з винесеними рішеннями, отримання коментаря від судді, який розглядав справу; серйозним бар'єром у спілкуванні судді та журналіста є недостатня взаємна поінформованість про специфіку роботи один одного, у т.ч. щодо законодавчих обмежень поширення відомостей про перебіг судової справи та щодо критики судових рішень, а також подеколи відсутність у суддів бажання спілкуватися з пресою; недосконалість та/або відсутність інформативних сайтів судів різних рівнів.

На нашу думку, сьогодні задля забезпечення реалізації конституційних принципів публічності та гласності судочинства в діяльності судів України необхідним є:

- повне сприяння судів намірам представників громадськості бути присутніми під час судових засідань;
- проголошення та оприлюднення судових рішень, що мають обмеження, пов'язані із закритим режимом судового розгляду;
- взаємодія судів зі ЗМІ шляхом сповіщення про час та місце розгляду справа, допущення представників ЗМІ до участі у відкритих судових засіданнях, надання їм дозволу записувати та висвітлювати хід судових засідань, зокрема, з використанням

телевізійних камер, новітніх технологій (сервісних соціальних мереж тощо), надання їм копій судових рішень у справах, рух яких ЗМІ відстежують;

- подання судами відомостей про свою діяльність без посередників шляхом онлайн-транслявання судових засідань, публікування прес-релізів, звітів про розгляд справи, ведення веб-сторінки суду, створення підрозділу суду, відповідального за інформування громадськості, співпраця з освітніми закладами.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ

1. Хлибова Г.Є. Принципи публічності та гласності в міжнародних нормативно-правових актах / Г.Є. Хлибова // XXII Всеукраїнська науково-методична конференція «Могилянські читання - 2019: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти». Миколаїв, Україна, 11-16 листопада 2019 р. Тези. – Миколаїв, 2019. – С. 117- 119.

АНОТАЦІЇ

Хлибова Г.Є. Конституційні принципи публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України. – На правах рукопису.

Магістерську роботу присвячено розкриттю конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України. З'ясовано стан наукової розробленості проблеми та джерельну базу дослідження. Розкрито поняття та сутність принципів публічності та гласності правосуддя. Досліджено генезу принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України. Проаналізовано нормативно-правове та організаційне забезпечення реалізації принципів гласності та публічності у діяльності українських судів. Також у роботі з'ясовано роль контроль громадськості за дотриманням публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України. Визначено ключові проблеми та перспективи вдосконалення реалізації конституційних принципів публічності та гласності правосуддя у діяльності судів України.

Ключові слова: судова влада, конституційні принципи правосуддя, принцип публічності правосуддя, принцип гласності правосуддя, громадський контроль

Khlybova H.E. Constitutional principles of publicity and publicity of justice in the activity of the courts of Ukraine. - On the rights of the manuscript.

The master's thesis is devoted to the disclosure of constitutional principles of publicity and publicity of justice in the activity of the courts of Ukraine. The state of the scientific development of the problem and the source base of the research have been clarified. The concept and essence of the principles of publicity and publicity of justice are revealed. The genesis of the principles of publicity and publicity of justice in the activity of the courts of Ukraine has been investigated. The normative legal and organizational support for the implementation of the principles of transparency and publicity in the activity of Ukrainian courts is analyzed. The role of public oversight over the publicity and transparency of justice in the activity of the courts of Ukraine is also clarified. The key problems and prospects of improving the implementation of the constitutional principles of publicity and publicity of justice in the activity of the courts of Ukraine are identified. Today, in order to ensure the implementation of the constitutional principles of publicity and publicity of the judiciary in the activity of the courts of Ukraine, it is necessary: full support of the courts for the intentions of members of the public to be present at court hearings; Proclamation and publication of court decisions that have limitations related to

closed-circuit proceedings; court interaction with the media by notifying the time and place of the case, allowing media representatives to participate in open court sessions, allowing them to record and cover the course of court hearings, in particular through the use of television cameras, the latest technologies (social service networks, etc.) providing them with copies of court decisions in cases monitored by the media; submitting information to courts about their activities without intermediaries by broadcasting court hearings online, publishing press releases, case reports, maintaining a court web site, setting up a court unit responsible for informing the public, cooperating with educational institutions.

Keywords: judicial power, constitutional principles of justice, principle of publicity of justice, principle of publicity of justice, public control